

МОДЕЛЬ ВИХОВАННЯ ВІРНОСТІ В ОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИНАХ СТУДЕНТІВ

ВНЗ

Свириденко І. М.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов та новітніх технологій навчання
Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

У сучасних умовах розвитку державності відбувається новий етап модернізації системи освіти, що супроводжується суттєвими змінами у виховній теорії та практиці. Основними показниками ефективності виховної системи ВНЗ визнано особистість студента, його самопочуття в колективі, уміння ефективно взаємодіяти в особистісній сфері, рівень соціально-комунікативного розвитку, характер самореалізації. Однак у роботі вищих навчальних закладів спостерігається орієнтація на здобуття студентами знань, умінь, навичок, а проблема виховання моральних якостей, зокрема й вірності, залишаються поза їхньою увагою.

Зазначимо, що вірність особистості є складною структурою, яка інтегрує низку взаємообумовлених і взаємозалежних компонентів, що й зумовлює необхідність в обґрунтуванні моделі виховання вірності в особистісних взаєминах студентів вищих навчальних закладів у позааудиторній діяльності.

У створенні моделі виховання вірності в особистісних взаєминах студентів вищих навчальних закладів ми керувалися концепцією гуманістичного виховання (В. Сухомлинського, Л. Новикової, К. Роджерса), концепцією особистісно орієнтованого підходу до виховання (І. Беха), концепцією системного підходу до виховання (М. Красовицького, Ю. Сокольникова, Е. Юдіна), концепцією розвитку особистості в діяльності (О. Бодальова, О. Леонтьєва, С. Рубінштейна).

Ефективне функціонування моделі можливе за умови адаптаційного управління процесом (ми його визначили як цілеспрямованість та гнучкість підпорядкування проєктної мети й завдань соціокультурним та освітнім потребам вищого навчального закладу), свобода вибору, що гарантує кожному суб'єктові виховного процесу вільне визначення власних інтересів, вибір видів і форм діяльності у позанавчальний час.

В основі виховання вірності в особистісних взаєминах студентів вищих навчальних закладів лежить процес засвоєння юнаками й дівчатами моральних норм і цінностей, які регулюють поведінку людей і забезпечують їхню стійкість у різних обставинах. Водночас дії, вчинки, які спрямовуються на зовнішнє дотримання моральних норм, але не спонукаються інтересами інших людей, а якими-небудь іншими мотивами (наприклад, страхом осуду), за самою логікою моралі не можуть розцінюватися як моральні.

Розроблена модель виховання вірності в особистісних взаєминах студентів вищих навчальних закладів включає такі компоненти: мету, завдання, зміст, педагогічні умови, форми, методи, очікувані результати.

Модель виховання вірності в особистісних взаєминах студентів вищих навчальних закладів у позааудиторній діяльності (див. Рис.1.) має чітку структуру, основними компонентами якої є:

1. *Цільовий компонент* (включає мету та завдання). Мета визначає всю систему виховання, її характер та основні принципи організації педагогічної діяльності. Мета, відповідно, має низку конкретних завдань: оволодіння студентами знаннями про сутність і зміст вірності, механізми її прояву, особливості міжособистісних взаємин; цілеспрямована організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії, що забезпечує виявлення юнаками та дівчатами вчинку-вірності в особистісних взаєминах; розвиток оптимальних моделей взаємин у системі “куратор-студент-студентський колектив” із метою створення сприятливих умов, що забезпечують виховання вірності в особистісних взаєминах студентів.

2. *Змістовий компонент* моделі виховання вірності в особистісних взаєминах студентів представлено взаємопов'язаними й взаємозумовленими компонентами: когнітивним – включає знання про сутність і зміст вірності особистості, володіння системою знань про особливості міжособистісних взаємин, сумісність, рефлексію; емоційно-мотиваційним – характеризується почуттями, переживаннями, що відображають ціннісне ставлення студента до себе, інших людей, оточення, сформованістю в нього позитивних мотиваційних установок на спілкування, взаємодію, усвідомлення ним необхідності виявлення вчинку-вірності в особистісних

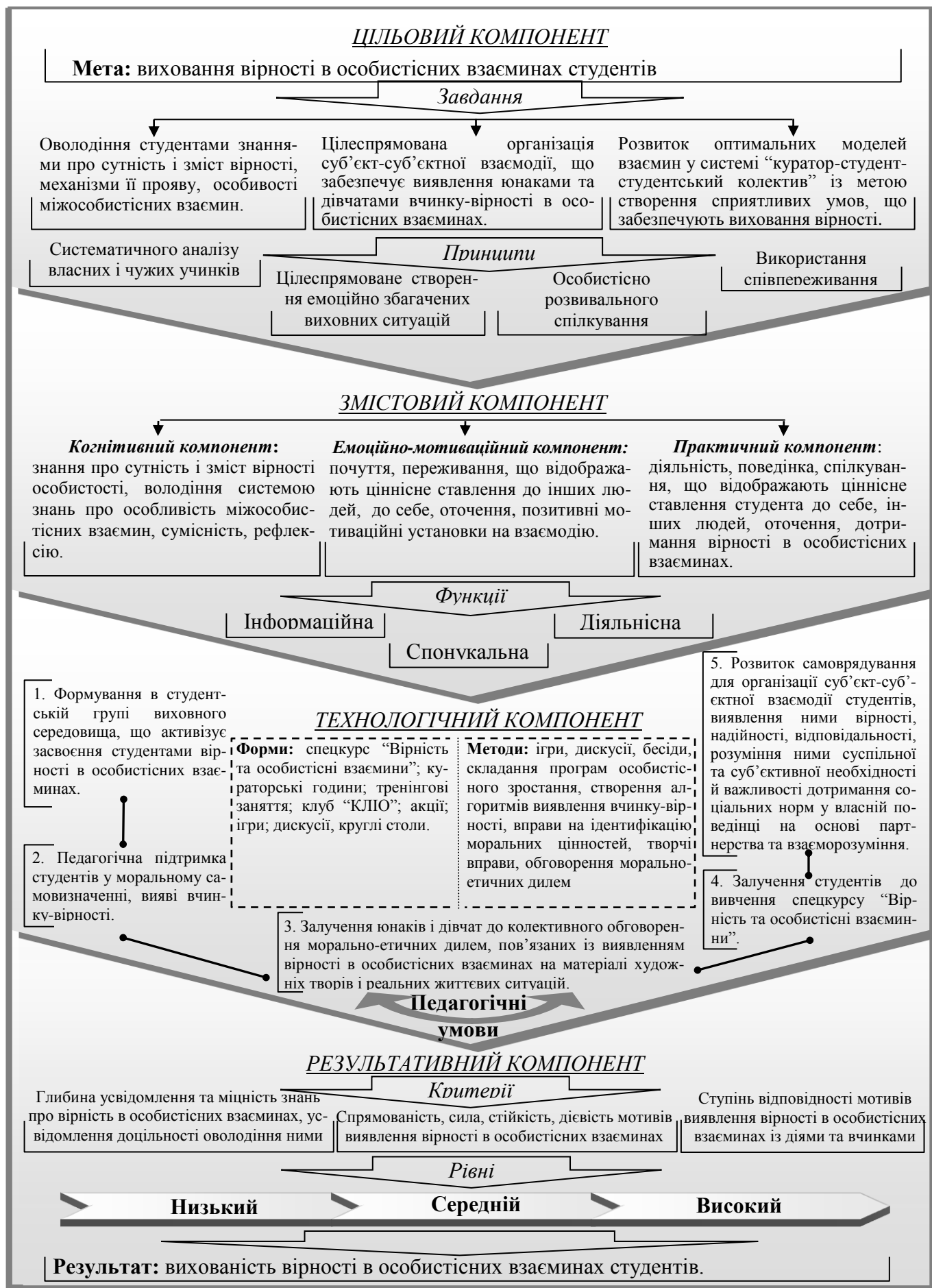

Рис. 1. Модель виховання вірності в особистісних взаєминах студентів вищих навчальних закладів

взаєминах, ставлення до вчинку-вірності як особистісної цінності; практичним, що віддзеркалює діяльність, поведінку, спілкування, що відображають ціннісне ставлення студента до себе, інших людей, дійсності, створення ним власного алгоритму дотримання вірності в особистісних взаєминах, набуття юнаками й дівчатами звички виявлення вірності в особистісних взаєминах, здатність до емоційного самооцінювання результату вчинку-вірності. Кожному з них відповідає певна група робочих функцій. Уточнимо значення функцій. *Реалізація інформаційної функції* передбачає глибоке знання студентами сутності вірності особистості, механізмів її прояву, володіння системою знань про особливості міжособистісних взаємин. *Спонукальна функція* визначає зміст ціннісних орієнтацій, мотиваційної сфери студентів та є основою виявлення вірності в особистісних взаєминах. Зокрема, діяльність кураторів академічних груп спрямована на актуалізацію знань, життєвого досвіду юнаків і дівчат із метою формування в них умінь і навичок, що дадуть змогу їм успішно встановлювати контакти з іншими людьми, приймати обґрунтовані адекватні рішення в ситуаціях міжособистісної взаємодії, набувати звички виявляти вірність в особистісних взаєминах, реалізує *діяльнісну функцію*. Зазначені функції пов'язані між собою та складають основу виховання вірності в особистісних взаєминах студентів вищих навчальних закладів.

3. *Технологічний компонент* відображає динаміку взаємодії суб'єктів виховної системи й репрезентується в технологічному забезпеченні (формах, методах, засобах), принципах, педагогічних умовах. Модель виховання побудована на принципах цілеспрямованого створення емоційно збагачених виховних ситуацій; особистісно розвивального спілкування; використання співпереживання; систематичного аналізу студентом власних і чужих учинків, принцип зв'язку з життям припускає виховання поваги до оточення, залучення юнаків і дівчат до громадської діяльності, виховання активності й відповідальності студентів як прояву їхньої вірності в особистісних взаєминах.

Складниками технологічного компонента є *педагогічні умови*. Під педагогічними умовами розуміють сукупність об'єктивних можливостей, змісту, форм, методів, педагогічних прийомів і виховного середовища, яка спрямована на

вирішення поставлених завдань. Було визначено такі *педагогічні умови* виховання вірності в особистісних взаєминах студентів: *формування в студентській групі виховного середовища, що активізує засвоєння студентами вірності в особистісних взаєминах; педагогічна підтримка студентів у моральному самовизначенні, вияві вчинку-вірності; залучення юнаків і дівчат до колективного обговорення морально-етичних дилем, пов'язаних із виявленням вірності в особистісних взаєминах на матеріалі художніх творів і реальних життєвих ситуацій; залучення студентів до вивчення спецкурсу “Вірність та особистісні взаємини”; розвиток самоврядування для організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії студентів, виявлення ними вірності, надійності, відповідальності, розуміння ними суспільної та суб'єктивної необхідності й важливості дотримання соціальних норм у власній поведінці на основі партнерства та взаєморозуміння.*

До основних форм і методів, спрямованих на виховання вірності студентів, належать: кураторські години, дискусії, диспути, ігри, вправи на ідентифікацію моральних цінностей, розв'язування ситуацій вчинку-вірності та вчинку-зради на основі особистісного досвіду студентів, обговорення морально-етичних дилем, тренінги, складання індивідуальних програм особистісного зростання.

Зазначимо, що аналіз результатів дослідно-експериментальної перевірки ефективності виховання досліджуваної якості в студентів підтвердив педагогічну доцільність та ефективність обґрунтованої та запровадженої нами моделі виховання вірності в особистісних взаєминах студентів вищих навчальних закладів.

Література:

1. Бех І. Д. Виховання особистості : в 2 кн. / Іван Дмитрович Бех. – К. : Либідь, 2003. – Кн. 2 : Особистісно-орієнтований підхід : науково-практичні засади. – 2003. – 344 с.
2. Бодалев А. А. Личность и общение / А. А. Бодалев. – М.: Просвещение, 1983. – 207 с.
3. Леонтьев А. Н. Психология общения / А. Н. Леонтьев. – [2-е изд., исп. и доп.]. – М. : Смысл, 1997. – 365 с.
4. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину / В. О. Сухомлинський //

Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1976. – Т. 2. – С.320-324.

